

Republika Hrvatska
Županijski sud u Zagrebu
Trg Nikole Šubića Zrinskog 5

Poslovni broj: Kv I-75/2025

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sutkinje Ivane Bujas kao predsjednice vijeća te sutkinje Buge Mrzljak Stenzel i suca Mladena Žeravice kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Paule Kovačić kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv osuđenog Valentina Bocaka i drugih, zbog krivičnih djela iz članka 14. Uredbe o vojnim sudovima, odlučujući povodom revizije podnositelja Ivana Šabalje i Udruge „Vigilare“, u sjednici vijeća održanoj 2. veljače 2026.

p r e s u d i o j e

Na temelju članka 570.d stavka 4. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 80/22., 36/24. i 72/25.; dalje: ZKP) u cijelosti se poništava u izreci o kaznenoj odgovornosti presuda Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. kojom su osuđeni Valentin Bocak, Ivan Šabalja, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić proglašeni krivima zbog počinjenja krivičnog djela narodnog neprijatelja iz članka 14. Uredbe o vojnim sudovima, a osuđeni Valentin Bocak proglašen napose krivim zbog počinjenja krivičnog djela ratnog zločinstva iz članka 13. Uredbe o vojnim sudovima te osuđeni Ivan Šabalja proglašen napose krivim zbog počinjenja krivičnog djela aktivnog ustaštva.

Obrazloženje

1. Presudom Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. osuđeni Valentin Bocak, Ivan Šabalja, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić proglašeni su krivima zbog počinjenja krivičnog djela narodnog neprijatelja iz članka 14. Uredbe o vojnim sudovima, a osuđeni Valentin Bocak proglašen je napose krivim zbog počinjenja krivičnog djela ratnog zločinstva iz članka 13. Uredbe o vojnim sudovima te osuđeni Ivan Šabalja proglašen napose krivim zbog počinjenja krivičnog djela aktivnog ustaštva. Osuđenici Valentin Bocak, Ivan Šabalja, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić na temelju članka 16. i 17. Uredbe o vojnim sudovima osuđeni su na kaznu smrti strijeljanjem, trajan gubitak građanskih časti i konfiskaciju imovine u smislu članka 6. Zakona o konfiskaciji od 9. lipnja 1945.

Presudom je također određeno da ista postaje izvršna nakon odobrenja od strane Vojnog suda II. armije Jugoslavije.

2. Protiv navedene presude reviziju je podnio Ivan Šabalja, nećak i nasljednik po zakonskom redu Ivana Šabalje, te Udruga „Vigilare“, udruga za zaštitu ljudskih prava sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, po punomoćnicima Ninoslavu Jagaru i Krešimiru Grebenaru, odvjetnicima u Zagrebu. U zahtjevu za reviziju, sastavljenom sukladno članku 570.a stavku 1. ZKP-a, navodi se da je predmetna presuda donesena zlouporabom političke moći te je do osude došlo kršenjem međunarodnopravno priznatih načela pravne države i demokratskog društva te ista proturječi javnom poretku Republike Hrvatske u izreci kao i u postupku koji je prethodio, a njome su osuđenici osuđeni za vrijeme komunističke vladavine za politički i politički motivirana kaznena djela. Nadalje se navodi kako je predmetna presuda donesena na temelju Uredbe o vojnim sudovima iz 1944. godine koja sadrži uopćene odredbe bez preciznih opisa kaznenih djela, a komunistički vojni sudovi sudili su i za kaznena djela počinjena prije stupanja na snagu Uredbe, što je i ovdje slučaj, pa je stoga evidentno došlo do kršenja međunarodnih, ustavnih i kaznenopravnih načela, odnosno načela zakonitosti, konkretno zabrane retroaktivnog djelovanja kaznenog zakona (*nullum crimen sine lege praevia*) i zahtjeva određenosti zakonskih opisa (*nullum crimen sine lege certa*). Navedeno je kako je presuda puna subjektivnih ocjena i nelogičnosti, ostavlja dojam da je unaprijed donesena i da ju je bilo nemoguće dovesti u pitanje. Iz samog opisa djela za koja su osuđenici osuđeni razvidno je da se radi o osudi za politička kaznena djela, odnosno politički motivirana kaznena djela, koji sadrže općenite formulacije koje se temelje na komunističkoj ideologiji. Vrhunac neprava podnositelji nalaze u činjenici da je osuđenici za sve optužbe krivnja utvrđena bez ijednog stvarnog ili osobnog dokaza, drugim riječima, osuđeni su jer su jednostavno bili svećenici i vršili svoju svećeničku dužnost. Nadalje, iz suviše kratkog obrazloženja presude vidljivo je da je povrijeđeno pravo osuđenika na obranu, jer se nigdje ne može iščitati da im je dana mogućnost iznošenja dokaza u svoju korist, osim što su u samo jednoj rečenici uspjeli izjaviti da su jedino vršili svoju svećeničku dužnost. Nadalje, u činjeničnom opisu nema elementarnih podataka, poput konkretnog vremena, mjesta i načina počinjenja kaznenih djela. S obzirom na navedeno, podnositelji smatraju da su osuđenici grubo povrijeđena neotuđiva ljudska prava i temeljne slobode koja su utkana u međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva 20. i 21. stoljeća. Zaključno navode kako u presudi nije navedena mogućnost iznošenja žalbe, što predstavlja kršenje prava na žalbu u kaznenim postupcima zajamčenog člankom 2. Protokola 7. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a također osuđenici je izrečena smrtna kazna, što također predstavlja kršenje Protokola broj 13. o ukidanju smrtno kazne u svim okolnostima, uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Predloženo je da sud u cijelosti u izreci o kaznenoj odgovornosti u odnosu na osuđene svećenike Valentina Bocaka, Ivana Šabalju, Antuna Vrančića, dr. Iliju Živkovića i Herberta Medića poništi presudu Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. te odredi da se navedeni imaju smatrati neosuđivanim i nevinim osobama.

2.1. Uz reviziju podnositelji su priložili rodni list podnositelja Ivana Šabalje, rodni list i izvadak iz matice umrlih Augustina Šabalje te osuđenog Ivana Šabalje, izvadak iz Registra udruga za Udrugu „Vigilare“, Statut Udruge „Vigilare“, podatke iz matične knjige Nadbiskupijskog arhiva u Đakovu za osuđene dr. Iliju Živkovića i Herberta

Medića, kao i e-mail korespondenciju s Nadbiskupijskim ordinarijatom Dakovačko-osječke nadbiskupije o nasljednicima osuđenih dr. Ilije Živkovića i Herberta Medića, podatke iz matične knjige Državnog arhiva u Osijeku za osuđenog Antuna Vrančića te e-mail korespondenciju s Državnim arhivom u Osijeku i Vukovaru, presudu Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. te Uredbu o vojnim sudovima iz 1944.

3. Vijeće je, sukladno članku 570.c stavku 1. ZKP-a od Hrvatskog državnog arhiva tražilo dostavu preslike spisa Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45, sa svom popratnom dokumentacijom. Hrvatski državni arhiv je dopisima od 10. rujna 2025. i 20. studenog 2025. dostavio presliku presude Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45, karticu za Ivana Šabalju (smrtna kazna), popis osuđenih crkvenih lica u Narodnoj Republici Hrvatskoj 1944-1951, na kojem popisu se nalaze upisi za Herberta Medića i dr. Iliju Živkovića, popis svećenika puštenih na slobodu na kojem popisu je pod rednim brojem 87. pronađen Herbert Medić te osobne dosjee Službe državne sigurnosti za Iliju Živkovića i Herberta Medića.

4. Radi odlučivanja o podnesenoj reviziji, dana 2. veljače 2026. održana je sjednica vijeća na koju nije pristupio uredno pozvani zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zagrebu ni podnositelj zahtjeva Ivan Šabalja te opunomoćenik odvjetnik Ninoslav Jagar, a pristupili su predsjednik Udruge „Vigilare“ John Vice Batarelo te opunomoćenik, odvjetnik Krešimir Grebenar.

4.1. Opunomoćenik podnositelja revizije, odvjetnik Krešimir Grebenar na sjednici vijeća je u cijelosti ostao kod svih pisanih navoda zahtjeva za reviziju te tome nije imao ništa za dodati.

4.2. Predsjednik Udruge „Vigilare“, John Vice Batarelo, u cijelosti se pridružio navodima opunomoćenika i nije imao ništa za dodati.

5. Zahtjev podnositelja revizije je osnovan.

6. Nakon izvršenog uvida u presudu Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. te u cjelokupnu dokumentaciju koja prileži spisu, ovo je vijeće utvrdilo da su ispunjene zakonske pretpostavke za izjavljivanje revizije iz članka 570. stavka 3. i 570.a stavka 1. i 2. ZKP-a.

7. Činjenica smrti osuđenog Valentina Bocaka i osuđenog Ivana Šabalje proizlazi iz rukom pisanog zapisa u kojem je navedeno da je kazna smrti strijeljanjem izvršena 16. srpnja 1945., a u reviziji je navedeno da je Valentin Bocak umro 9. srpnja 1945. Nadalje, u odnosu na osuđenog Ivana Šabalju iz izvatka iz matice umrlih vidljivo je da je isti rješenjem Općinskog suda u Krku broj: R1-22/72-12 od 22. travnja 1975. proglašen umrlim.

8. Nadalje, činjenica smrti osuđenog Antuna Vrančića proizlazi iz preslike Matice krštenih iz Državnog arhiva u Osijeku na listu 23 i 24 spisa predmeta gdje je navedeno kako je ovaj osuđenik oglašen umrlim s danom 15. svibnja 1946. u Tovarniku, pravomoćnom presudom Kotarskog suda u Vukovaru broj: R1-214/55 od 12. svibnja 1961.

9. Također, činjenica smrti osuđenog dr. Ilije Živkovića proizlazi iz podataka iz matične knjige Nadbiskupijskog arhiva u Đakovu ur. broj: P-03/2025 od 20. veljače 2025. gdje je navedeno da je isti umro u Osijeku dana 2. studenog 1989. Također, činjenica smrti osuđenog Herberta Medića proizlazi iz podataka iz matične knjige Nadbiskupijskog arhiva u Đakovu ur. broj: P-04/2025 od 20. veljače 2025. gdje je navedeno da je isti umro u Đakovu dana 15. studenog 1991. Iz e-maila kancelara Nadbiskupijskog ordinarijata od 19. veljače 2025. proizlazi kako osuđeni dr. Ilija Živković i osuđeni Herbert Medić nemaju živućih srodnika. Naime, iz podataka u spisu predmeta proizlazi da jedino osuđeni Ivan Šabalja ima živuće srodnike. Također, u odnosu na osuđene dr. Iliju Živkovića i osuđenog Herberta Medića iz dokumentacije dostavljene od Hrvatskog državnog arhiva proizlazi da je istima „drugostupanjskom“ presudom Vojnog suda broj 357/45 od 16. srpnja 1945. kazna preinačena na način da je dr. Ilija Živković osuđen na dvije godine zatvora s prinudnim radom i pet godina gubitka političkih i građanskih prava, a Herbert Medić na tri godine lišenja slobode i pet godina gubitka građanskih i političkih prava.

10. Nadalje je utvrđeno da postoji aktivna procesna legitimacija podnositelja revizije Ivana Šabalje jer je on nasljednik po zakonskom redu osuđenog Ivana Šabalje, a što proizlazi iz činjenice da je njegov otac Augustin Šabalja, brat osuđenog Ivana Šabalje, pa podnositelj revizije Ivan Šabalja, smrću svog oca, kao nasljednika po zakonskom redu stupa na njegovo mjesto kao nećak Ivana Šabalje i time njegov nasljednik po zakonskom redu. Navedeno dokazuju rodni listovi za osuđenog Ivana Šabalju, podnositelja revizije Ivana Šabalju i njegovog oca, brata osuđenika, Augustina Šabalju te izvatici iz matice umrlih za Augustina Šabalju i osuđenog Ivana Šabalju na listovima 27 – 31 spisa.

11. Člankom 570. stavkom 3. ZKP-a propisano je da u slučaju kad nasljednici po zakonskom redu osobe koja je osuđena presudom čije se poništenje revizijom traži, nisu poznati (prema podacima iz spisa, osuđeni Valentin Bocak, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić nisu bili oženjeni i nisu imali djece), reviziju mogu podnijeti i udruge za zaštitu ljudskih prava sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Pregledom Ispisa iz Registra udruga za Udrugu „Vigilare“ kojeg je dostavio ovome sudu podnositelj revizije u odnosu na navedene osuđenike, u smislu članka 570. stavka 4. ZKP-a, vijeće je utvrdilo da područje djelovanja podnositelja revizije Udruge „Vigilare“ između ostalog, obuhvaća i ljudska prava jer udruga djeluje na području zaštite ljudskih prava. Slijedom navedenog, postoji aktivna procesna legitimacija podnositelja revizije i Ivana Šabalje i Udruge „Vigilare“ za podnošenje predmetne revizije.

12. Također, predmetna je revizija podnesena Županijskom sudu u Zagrebu kao nadležnom sudu na čijem je području svoje sjedište imao sud koji je donio osporavanu presudu, odnosno Vojni sud Komande Grada Zagreba.

13. Odredbom članka 570. stavka 1. i 2. ZKP-a propisano je da osobe koje su sudovi bivše Jugoslavije osudili za vrijeme komunističke vladavine za politička kaznena djela, politički motivirana kaznena djela ili druga kaznena djela ako je do osuđujuće odluke došlo zlouporabom političke moći, mogu revizijom zatražiti poništenje osuđujuće odluke ili njoj drugoga odgovarajućeg pravnog akta. Pod zlouporabom političke moći smatraju se slučajevi u kojima je došlo do osude koja u

svojoj izreci ili u postupku koji joj je prethodio, krši međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva ili proturječi javnom poretku Republike Hrvatske.

14. Dakle, pravne pretpostavke za reviziju su da je osoba osuđena od strane suda bivše Jugoslavije za vrijeme komunističke vladavine, da je osoba osuđena za politička kaznena djela, politički motivirana kaznena djela ili druga kaznena djela te da se radi o slučaju u kojima je došlo do osude koja u svojoj izreci ili u postupku koji joj je prethodio krši međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva ili proturječi javnom poretku Republike Hrvatske.

15. Da je do osude došlo od strane suda bivše Jugoslavije te da su osuđeni Valentin Bocak, Ivan Šabalja, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić osuđeni za vrijeme komunističke vladavine utvrđeno je uvidom u presudu Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. koja je donesena od strane Vojnog suda Komande Grada Zagreba čije su nadležnosti i ustrojstvo uređene Uredbom o vojnim sudovima koju je 1944. donijela Narodnooslobodilačka vojska i partizanski odredi Jugoslavije u potpisu s "Vrhovnim komandantom NOV i POJ, maršalom Jugoslavije J. B. Tito" (dalje u tekstu: Uredba).

16. Osuđeni Valentin Bocak, Ivan Šabalja, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić osuđeni su zbog političkih kaznenih djela što proizlazi iz samog duha Uredbe o vojnim sudovima u kojemu je glavni objekt zaštite narodna vlast, narodna borba i narodna vojska, dok sastav sudskog vijeća čine vojna lica i sekretar koji "po mogućnosti treba biti stručni sudac ili svršeni pravnik" koji se imenuje iz redova lica "koja su provjerena u oslobodilačkoj borbi". Stoga, već samo iz sastava suda je vidljivo da se radi o sudu formiranom u političke svrhe.

17. Također, Uredba u članku 23. propisuje da se optuženicima, samo u slučaju da se nisu sposobni sami braniti, dozvoljava od strane suda da izaberu branitelja ili mu se branitelj određuje, a branitelj može biti svatko tko nije isključen po svojim moralnim kvalifikacijama, pri čemu vojnim licima branitelj ne može biti civilna osoba. Dakle, u diskrecijskoj ovlasti suda je zastupanje optuženika od strane branitelja. Također, u članku 27. Uredbe propisano je da „kod ustanovljenja istine o djelu i krivnji, sud nije formalno vezan za bilo kakva dokazna sredstva, već odluku donosi po slobodnoj ocjeni“. Uredba ne propisuje pravo na žalbu na sudsku odluku.

18. Dakle, činjenica da je presuda donesena zlouporabom političke moći proizlazi iz, kako je to prethodno navedeno, normativnog i organizacijskog ustrojavanja vojnih sudova s ciljem brzog i učinkovitog procesa preuzimanja i učvršćivanja komunističke vlasti, a što je osigurano Uredbom donesenom od strane Vrhovnog štaba Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, kojom se materijalno i formalno krše međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva.

19. Nadalje, da osuda u svojoj izreci i u postupku koji joj je prethodio krši međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva ukazuje prvenstveno činjenica da optuženici nisu bili zastupani po braniteljima, a što je vidljivo iz uvoda presude gdje branitelji nisu navedeni, s obzirom da je člankom 28. Uredbe propisano da će se u presudi navesti branitelji ako su ih optuženici imali. Također,

optuženici nisu imali pravo na žalbu protiv presude, jer istu Uredba ne propisuje. Dakle, u kaznenom postupku gdje su optuženici osuđeni na smrtnu kaznu strijeljanjem, bez mogućnosti zastupanja po braniteljima te mogućnosti ulaganja žalbe na odluku, pred sudom koji odluku o krivnji i kaznenom djelu donosi po slobodnoj ocjeni bez da je vezan izvedenim dokazima sukladno članku 27. Uredbe, dostatan je dokaz da postupkom i samom presudom nije omogućeno pravo na obranu, na pravni lijek, dakle pravo na pošteno suđenje, čime su prekršena međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva.

20. Citirana presuda koju su ovome sudu dostavili podnositelji revizije, ali koju je i sud pribavio od Hrvatskog državnog arhiva, ne sadrži u činjeničnom opisu djela radnje koje su optuženici poduzeli da bi se mogle podvesti pod zakonski i pravni opis kaznenih djela, ne sadrži valjano obrazloženje, kao ni uputu o pravu na žalbu.

21. Naime, zakonski opis i pravna kvalifikacija kaznenog djela koje se svakom okrivljeniku stavlja na teret, mora proizlaziti iz činjeničnog opisa inkriminiranog djela. Nije dovoljno samo određeno ponašanje pravno kvalificirati kao ratni zločin ili drugo djelo, a da to prethodno ne proizlazi iz činjeničnog opisa. Naime, svi osuđenici su proglašeni krivima za počinjenje krivičnog djela pripadništva neprijateljskim oružanim formacijama, širenja neprijateljske propagande i pomaganja neprijatelju, koje radnje ne proizlaze iz činjeničnog opisa kaznenog djela za koje se terete. Tako im se činjeničnim opisom stavlja na teret da su „kao vojni svećenici i viši časnici aktivno sudjelovali u neprijateljskoj vojsci te iskorišćujući položaj i ugled svećeničkog staleža putem propovijedi širili propagandu za krvoloka Pavelića i NDH, te podstrekivali mržnju prema narodima Jugoslavije“. Pri tome, niti jedna radnja počinjenja niti jednog od osuđenih Valentina Bocaka, Ivana Šabalje, Antuna Vrančića, dr. Ilije Živkovića i Herberta Medića nije sadržajno konkretizirana, a nije konkretizirano ni mjesto ni vrijeme počinjenja kaznenog djela, niti njihova funkcija.

22. Nadalje, u odnosu na kazneno djelo "ratnog zločinstva" za koje je osuđeni Valentin Bocak proglašen „napose krivim“, osuđen je da je vršio dužnost pobočnika logornika u Križevcima u ono vrijeme kada je logornikom bio Fištrović, organizator i izvršitelj masovnog hapšenja, paleža i ubijanja u Križevcima i okolici, dakle počinio krivično djelo učestvovanja u hapšenju, paležu i ubijanju mirnog stanovništva. Međutim, iz činjeničnog opisa proizlazi da se Valentinu Bocaku ne stavlja na teret masovno hapšenje, palež i ubijanje u Križevcima i okolici, već da bi u vrijeme, kada je logornikom bio Fištrović, organizator i izvršitelj masovnog hapšenja, paleža i ubijanja u Križevcima i okolici, bio pobočnik logornika u Križevcima. Dakle, Valentinu Bocaku ne stavlja se na teret niti jedna aktivno ni pasivno poduzeta radnja, odnosno niti da bi aktivno sudjelovao, počinio propust ni da bi imao saznanja, već je za kazneno djelo ratnog zločina osuđen samo jer mu se stavlja na teret da bi bio na dužnosti pobočnika logornika, iako je člankom 13.b Uredbe, na temelju koje je osuđen, propisano da su ratni zločinci samo pokretači, organizatori, naredbodavci te pomagači i neposredni izvršitelji masovnih ubijanja, mučenja, paleža..., pri čemu valja istaknuti da navedeni članak ne propisuje ni „hapšenje“ kao modalitet počinjenja tog kaznenog djela, a činjenični opis terećenog kaznenog djela u izreci presude podveden je pod zakonski opis „učestvovanja u hapšenju, paležu i ubijanju mirnog stanovništva“.

23. Članak 570.d stavak 3. ZKP-a propisuje da će vijeće odbiti reviziju kao neosnovanu ako utvrdi da je podnesena protiv odluke kojom je podnositelj osuđen za ratni zločin ili drugo djelo koje je Republika Hrvatska dužna progoniti po pravilima međunarodnog prava. Međutim, vršenje dužnosti pobočnika logornika nije taksativno propisano kao modalitet počinjenja ratnog zločina u članku 13. Uredbe, po kojoj je osuđen, ne predstavlja zakonski opis „učestvovanja u hapšenju, paležu i ubijanju mirnog stanovništva“, po kojem je osuđen, pri čemu ni „hapšenje“ kao modalitet nije predviđen tim člankom, niti je „vršenje dužnosti pobočnika logornika“ kao ratni zločin propisan u važećem Kaznenom zakonu Republike Hrvatske ili drugog djela koje je Republika Hrvatska dužna progoniti po pravilima međunarodnog prava koja reguliraju ratne zločine, slijedom čega proizlazi da je osuda za kazneno djelo ratnog zločina arbitrarna osuda zlouporabom političke moći.

24. Predmetna presuda sadrži šturo i kontradiktorno obrazloženje, jer sud svoju odluku obrazlaže „priznanjem“ optuženika, kao jedinim dokazom, iako su isti u svojoj obrani naveli da su izvršavali samo svoju duhovničku dužnost, dakle osporavali svoju krivnju. Dakle, sud je suprotno iskazima optuženika, u kaznenom postupku u kojem optuženicima nije dopuštena obrana uz branitelja, niti pravo na podnošenje žalbe, što predstavlja teško kršenje prava na pošteno suđenje, sve optuženike proglasio krivima i osudio na smrtnu kaznu strijeljanjem.

25. Nadalje, obrazloženje presude u odnosu na kaznu, smrtne kazne strijeljanjem za pet osuđenika, a kazna smrti strijeljanjem izrečena je pozivom na članak 17. Uredbe o vojnim sudovima koji propisuje da sud odmjerava kaznu nakon brižljive ocjene prema težini djela i njegovim posljedicama, stupnju kaznene odgovornosti i opasnosti počinitelja imajući u vidu njegovu prošlost i ponašanje te uzimajući u obzir i ostale olakotne i otegotne okolnosti, ne sadrži razloge o navedenim okolnostima. Iako se sud pozvao na citirani članak 17. Uredbe o vojnim sudovima, u obrazloženju presude koje se sastoji od 20-ak redaka, nema nikakvog obrazloženja smrtne kazne niti navođenja okolnosti iz članka 17. Uredbe o vojnim sudovima. Naime, u obrazloženju je šturo navedeno da je njihova krivnja (krivnja svih osuđenika) dokazana, a posljedice djela teške pa je sud donio presudu kao u dispozitivu, koja se temelji na propisima Uredbe o vojnim sudovima. Dakle, u ovom obrazloženju izostaje bilo kakva analiza činjenica i dokaza.

26. Uredba je detaljno propisivala sadržaj obrazloženja presude, zahtijevajući da sud u obrazloženju navede utvrđene činjenice te dokazna sredstva na kojima temelji svoje uvjerenje o njihovoj istinitosti, uključujući iskaze svjedoka, optuženika i vještaka, kao i isprave i druge relevantne dokaze. Nadalje, sud je bio dužan posebno obrazložiti razloge kojima se vodio pri ocjeni pojedinih dokaza te pri odmjeravanju kazne, uz navođenje otegotnih i olakotnih okolnosti. Iako je Uredba istodobno naglašavala da postupak „imade biti brz i bez suvišnih opširnosti“, takav zahtjev nije mogao derogirati temeljna procesna jamstva koja je sama normativno predviđala.

27. Polazeći od navedenoga, okolnost da se postupak vodio u ratnom razdoblju ne može sama po sebi dovesti do zaključka da su temeljna načela kaznenog postupka bila stavljena izvan primjene ili da u tadašnjem pravnom poretku nisu postojali prepoznati standardi pravičnog suđenja. Naprotiv, riječ je o pravnim načelima i temeljnim pravima koja su u relevantnom razdoblju već bila općeprihvaćena i razvijana kao sastavni dio pravnih tradicija i pravne civilizacije te su

upravo zbog toga bila izrijekom ugrađena u tekst Uredbe. Međutim, njihova formalna normativna prisutnost nije bila praćena njihovom stvarnom primjenom jer podaci i analiza konkretnih osuda upućuje na zaključak da su temeljna načela zakonitosti, pravičnog postupka i djelotvorne sudske zaštite u konkretnom slučaju bila svjesno zanemarivana radi ostvarivanja unaprijed određenih političkih ciljeva. U takvim okolnostima vojni sudovi nisu djelovali kao neovisna i nepristrana tijela pozvana osigurati zakonitu primjenu prava, već kao instrument političke represije.

28. Sve navedeno potvrđuje da sudovi za vrijeme komunističke vladavine nisu bili nepristrani i neovisni, već u funkciji tadašnje političke nomenklature u cilju eliminacije svih subjekata koji su na bilo koji način bili nepoćudni za novi režim, posebno svećenika, što je manifest političke represije koja svoju utemeljenost ne crpi u vladavini prava, već arbitrarnosti i samovolji zlouporabom političke moći.

29. Stoga, po ocjeni ovoga vijeća, osuda i kažnjavanje osuđenih Valentina Bocaka, Ivana Šabalje, Antuna Vrančića, dr. Ilije Živkovića i Herberta Medića posljedica je očigledne zlouporabe političke moći tadašnje vlasti na način da je komunistički represivni aparat smatrao potrebnim progoniti i kažnjavati sva djelovanja koja su imala bilo kakvog doticaja s ranijom vlašću, pa ih je upravo samo iz tog razloga i procesuirao, određujući pritom političke delikte nedopustivo ekstenzivno čime se krši načelo *nullum crimen sine lege certa* i otvara prostor za primjenu analogije, zanemarujući konkretne okolnosti svakog pojedinog slučaja, a nalazeći utemeljenje takvom stavu u Uredbi o vojnim sudovima koja je obuhvatila gotovo sva djelovanja za koje je tadašnja komunistička vlast smatrala da ih treba "progoniti" i u sebi sadržavala odredbe kojima se krše međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratski standardi. Na taj način osuđenima je onemogućeno pravično i pravedno suđenje.

30. Iz svih navedenih okolnosti, utvrđeno je da su predmetnom presudom Vojnog suda Komande Grada Zagreba, kako u izreci tako i u postupku, prekršena osnovna načela kaznenog prava i postupka, a prvenstveno načelo zakonitosti kao središnje načelo vladavine prava. U svom punom značenju ovo načelo se ostvaruje kroz ostvarenje sljedećih zahtjeva: u zahtjevu da je samo zakon izvor kaznenog prava (*nullum crimen sine lege scripta*), u zahtjevu za zabranom analogije (*nullum crimen sine lege stricta*), u zahtjevu za zabranom retroaktivnosti (*nullum crimen sine lege praevia*), u zahtjevu određenosti koje nalaže da kaznenim zakonom što je više moguće bude određeno ponašanje koje predstavlja krivično djelo (*nullum crimen sine lege certa*) i u zahtjevu za zakonitosti u kažnjavanju (*nulla poena sine lege*). Navedeni zahtjevi u svojoj ukupnosti osiguravaju legalitet kaznenog prava, a povredom jednog od sastojaka nastupa kršenje tog načela. U odnosu na konkretnu presudu, utvrđeno je da je Uredba o vojnim sudovima donesena u svibnju 1944., a primijenjena je na radnje osuđenika „počinjene za vrijeme krvoloka Pavelića i NDH“, dakle od 10. travnja 1941. kada Uredba nije bila na snazi, čime je prije svega povrijeđen zahtjev da je samo zakon izvor kaznenog prava (*nullum crimen sine lege scripta*), a nadalje je povrijeđen zahtjev zabrane retroaktivnosti (*nullum crimen sine lege praevia*) te određenosti kaznenih djela i kazne u vrijeme njihovog počinjenja (*nullum crimen sine lege certa*), a koja su stožerna načela kaznenog prava u demokratskim pravnim poretcima.

31. Osim toga, iz presude koja ne sadrži ni obrazloženje iz kojeg bi bilo vidljivo koji su dokazi provedeni ni uputu o pravnom lijeku, evidentno je i to da je osuđenima Valentinu Bocaku, Ivanu Šabalji, Antunu Vrančiću, dr. Iliji Živkoviću i Herbertu Mediću onemogućeno pravo na pošteno suđenje, čime su im povrijeđena i temeljna ljudska prava zajamčena Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (MU 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06., 2/10. i 13/17).

32. Presuda protiv osuđenika ne samo da predstavlja presudu koja je donesena zlouporabom od strane autoritarne vlasti, već i presudu koja se temelji na arbitarnosti suda u kaznenom postupku, što predstavlja apsolutno kršenje načela vladavine prava i pravne države. Naime, kako presuda ne sadrži valjano obrazloženje, to nije vidljivo kojim razlozima se sud rukovodio prilikom utvrđivanja krivnje osuđenika, na kojim dokazima se temelji njihova krivnja niti na koji način i na temelju kojih olakotnih i otegotnih okolnosti im je odmjerena kazna.

33. Osim kršenja načela zakonitosti, povrijeđena su i brojna druga ljudska prava, i to pravo na pošteno suđenje koje uključuje pravo na neovisan i nepristrani sud i odgovarajuće vrijeme za pripremu obrane, pravo na žalbu u kaznenim postupcima i pravo na slobodu i sigurnost. Naime, iz šturog teksta presude za zaključiti je da je ona donesena nakon rasprave koja je održana u jednom danu, bez branitelja i bez provođenja ijednog dokaza, a na takvu presudu osuđenici nisu imali pravo na žalbu.

34. Slijedom svega istaknutoga, a uzimajući u obzir navode izjavljene revizije, nedvojbeno je utvrđeno da je do osude Valentina Bocaka, Ivana Šabalje, Antuna Vrančića, dr. Ilije Živkovića i Herberta Medića došlo isključivo zlouporabom političke moći.

35. Zbog svih utvrđenih povreda priznatih načela pravne države i demokratskog društva, prihvaćena je revizija i poništena je u cijelosti presuda Vojnog suda Komande Grada Zagreba broj: 347/45 od 9. srpnja 1945. koja u svojoj izreci i u postupku koji joj je prethodio krši međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva i proturječi javnom poretku Republike Hrvatske, a posljedica te odluke jest da se Valentin Bocak, Ivan Šabalja, Antun Vrančić, dr. Ilija Živković i Herbert Medić imaju smatrati neosuđivanim i nevinim osobama.

36. Slijedom navedenog, vijeće ocjenjuje da je revizija podnositelja Ivana Šabalje i Udruge „Vigilare“ osnovana, pa je odlučeno kao u izreci presude.

U Zagrebu 2. veljače 2026.

Predsjednica vijeća

Ivana Bujas

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ove presude ovlaštene osobe imaju pravo žalbe u roku od 15 (petnaest) dana od dana primitka presude. Žalba se podnosi ovome sudu, a o žalbi odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Broj zapisa: **9-30887-28b8a**

Kontrolni broj: **04539-6a390-bf6fd**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:

CN=Ivana Bujas, O=ŽUPANIJSKI SUD U ZAGREBU, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://e-komunikacija.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Županijski sud u Zagrebu** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.